

Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (veľká komora)

z 12. marca 2014*

„Smernica 2004/38/ES — Článok 21 ods. 1 ZFEÚ — Právo slobodne sa pohybovať a zdržiavať sa na území členských štátov — Oprávnené osoby — Právo na pobyt štátneho príslušníka tretieho štátu, rodinného príslušníka občana Únie, v členskom štáte, ktorého je tento občan štátnym príslušníkom — Návrat občana Únie do tohto členského štátu po krátkodobých pobytoch v inom členskom štáte“

Vo veci C-456/12,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Raad van State (Holandsko) z 5. októbra 2012 a doručený Súdnemu dvoru 10. októbra 2012, ktorý súvisí s konaniami:

O.

proti

Minister voor Immigratie, Integratie en Asiel

a

Minister voor Immigratie, Integratie en Asiel

proti

B.,

SÚDNY DVOR (veľká komora),

v zložení: predseda V. Skouris, podpredseda K. Lenaerts (spravodajca), predsedovia komôr R. Silva de Lapuerta, M. Ilešič, L. Bay Larsen, A. Borg Barthet a C.G. Fernlund, sudcovia G. Arestis, J. Malenovský, E. Levits, A. Ó Caoimh, D. Šváby, M. Berger, A. Prechal a E. Jarašiūnas,

generálna advokátka: E. Sharpston,

tajomník: M. Ferreira, hlavná referentka,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní z 25. júna 2013,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

— pán O., v zastúpení: J. Canales a J. van Bennekom, advocaten,

* Jazyk konania: holandčina.

- pán B., v zastúpení: C. Chen, F. Verbaas a M. van Zantvoort, advocaten,
 - holandská vláda, v zastúpení: M. de Ree, C. Schillemans a C. Wissels, splnomocnené zástupkyne,
 - belgická vláda, v zastúpení: T. Materne a C. Pochet, splnomocnení zástupcovia,
 - česká vláda, v zastúpení: M. Smolek a J. Vlášil, splnomocnení zástupcovia,
 - dánska vláda, v zastúpení: V. Pasternak Jørgensen a M. Wolff, splnomocnené zástupkyne,
 - nemecká vláda, v zastúpení: T. Henze a A. Wiedmann, splnomocnení zástupcovia,
 - estónska vláda, v zastúpení: M. Linntam a N. Grünberg, splnomocnené zástupkyne,
 - poľská vláda, v zastúpení: K. Pawłowska, M. Szpunar, B. Majczyna a M. Arciszewski, splnomocnení zástupcovia,
 - vláda Spojeného kráľovstva, v zastúpení: L. Christie, splnomocnený zástupca, za právnej pomoci G. Facenna, barrister,
 - Európska komisia, v zastúpení: C. Tufvesson a G. Wils, splnomocnení zástupcovia,
- po vypočutí návrhov generálnej advokátky na pojednávaní 12. decembra 2013,
- vyhlásil tento

Rozsudok

- 1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu smernice Európskeho parlamentu a Rady 2004/38/ES z 29. apríla 2004 o práve občanov Únie a ich rodinných príslušníkov voľne sa pohybovať a zdržiavať sa v rámci územia členských štátov, ktorá mení a dopĺňa nariadenie (EHS) 1612/68 a ruší smernice 64/221/EHS, 68/360/EHS, 72/194/EHS, 73/148/EHS, 75/34/EHS, 75/35/EHS, 90/364/EHS, 90/365/EHS a 93/96/EHS (Ú. v. EÚ L 158, s. 77; Mim. vyd. 05/005, s. 46), ako aj článku 21 ods. 1 ZFEÚ.
- 2 Tento návrh bol podaný v rámci dvoch sporov, a to medzi pánom O. a Minister voor Immigratie, Integratie en Asiel (minister pre prisťahovalectvo, integráciu a azyl, ďalej len „minister“) a medzi ministrom a pánom B. v súvislosti s rozhodnutiami o zamietnutí poskytnúť im osvedčenie o ich legálnom pobyte v Holandsku ako rodinným príslušníkom občana Európskej únie.

Právny rámec

Smernica 2004/38

- 3 Článok 1 smernice 2004/38, nazvaný „Predmet“, stanovuje:

„Táto smernica stanovuje:

- a) podmienky, ktoré upravujú uplatňovanie práva voľného pohybu a pobytu v rámci územia členských štátov občanmi Únie a ich rodinných príslušníkov;

...“

4 Pod názvom „Vymedzenie pojmov“ článok 2 uvedenej smernice stanovuje:

„Na účely tejto smernice:

1) ‚Občan Únie‘ znamená akákoľvek osoba, ktorá má štátnu príslušnosť členského štátu;

2) ‚Rodinný príslušník‘ znamená:

a) manželský partner;

...

3) ‚Hostiteľský členský štát‘ znamená členský štát, do ktorého sa občan Únie presťahuje, aby vykonal svoje právo voľného pohybu a pobytu.“

5 Článok 3 tejto smernice, nazvaný „Oprávnené osoby“, vo svojom odseku 1 stanovuje:

„Táto smernica sa uplatňuje na všetkých občanov Únie, ktorí sa pohybujú alebo zdržiavajú v členskom štáte inom, ako je členský štát, ktorého štátnymi príslušníkmi sú, a na ich rodinných príslušníkov, ako sú definovaní v bode 2 článku 2, ktorí ich sprevádzajú, alebo sa k nim pripájajú.“

6 Podľa článku 6 smernice 2004/38:

„1. Občania Únie majú právo pobytu na území iného členského štátu počas obdobia do troch mesiacov...

2. Ustanovenia odseku 1 sa uplatňujú tiež na rodinných príslušníkov s platným pasom, ktorí nie sú štátni príslušníci členského štátu a ktorí sprevádzajú občana Únie alebo sa k nemu pripájajú.“

7 Článok 7 ods. 1 a 2 uvedenej smernice znie:

„1. Všetci občania Únie majú právo pobytu na území iného členského štátu počas obdobia dlhšieho ako tri mesiace, ak:

a) sú pracovníci alebo samostatne zárobkovo činné osoby v hostiteľskom členskom štáte; alebo

b) majú dostatočné zdroje pre samých seba a svojich rodinných príslušníkov, aby sa nestali záťažou pre systém sociálnej pomoci hostiteľského členského štátu počas obdobia ich pobytu, a ak majú komplexné krytie zdravotného poistenia v hostiteľskom členskom štáte; alebo

c)

— sú zapísaní na súkromnej alebo verejnej inštitúcii, akreditovanej alebo financovanej hostiteľským členským štátom na základe jeho legislatívy alebo administratívneho postupu, s hlavným cieľom absolvovať študijný kurz, vrátane odborného vzdelávania; a

— majú komplexné krytie zdravotného poistenia v hostiteľskom členskom štáte a predložili príslušnému vnútroštátnemu úradu dôkaz prostredníctvom vyhlásenia alebo iným rovnocenným prostriedkom, podľa ich rozhodnutia, že majú dostatočné zdroje pre seba a svojich rodinných príslušníkov, aby sa nestali záťažou pre systém sociálnej pomoci hostiteľského členského štátu počas obdobia ich pobytu; alebo

d) sú rodinnými príslušníkmi, ktorí sprevádzajú alebo sa pripájajú k občanovi Únie, ktorý spĺňa podmienky uvedené v bodoch a), b) alebo c).

2. Právo pobytu stanovené v odseku 1 sa rozširuje na rodinných príslušníkov, ktorí nie sú štátnymi príslušníkmi členského štátu, sprevádzajú alebo sa pripájajú k občanovi Únie v hostiteľskom členskom štáte, ak takýto občan Únie spĺňa podmienky uvedené v odseku 1a), b) alebo c).“

8 Článok 10 ods. 1 tejto smernice stanovuje:

„Právo pobytu rodinných príslušníkov občana Únie, ktorí nie sú štátnymi príslušníkmi členského štátu, sa dokazuje vydaním dokladu nazvaného ‚Pobyťový preukaz rodinného príslušníka občana Únie‘ nie neskôr ako šesť mesiacov od dátumu predloženia žiadosti. Potvrdenie o požiadaní o pobyťový preukaz sa vydáva okamžite.“

9 Podľa článku 16 ods. 1 prvej vety smernice 2004/38 „občania Únie, ktorí sa legálne zdržiavali počas nepretržitého obdobia piatich rokov v hostiteľskom členskom štáte, majú právo trvalého pobytu v tomto členskom štáte“. Odsek 2 tohto článku uvádza, že „odsek 1 sa uplatňuje tiež na rodinných príslušníkov, ktorí nie sú štátnymi príslušníkmi členského štátu a legálne sa zdržiavali s občanom Únie v hostiteľskom členskom štáte počas nepretržitého obdobia piatich rokov“.

Holandské právo

10 Zákon o cudzincoch (Vreemdelingenwet) z 23. novembra 2000 (Stb. 2000, č. 495) a nariadenie o cudzincoch z roku 2000 (Vreemdelingenbesluit 2000, Stb. 2000, č. 497) prebrali ustanovenia smernice 2004/38 do holandského práva.

11 Článok 1 zákona o cudzincoch stanovuje:

„Na účely tohto zákona a ustanovení prijatých na jeho základe, pod pojmom:

...

e) štátni príslušníci Spoločenstva rozumieme:

1. štátni príslušníci členských štátov Európskej únie, ktorí sú v zmysle Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva oprávnení vstúpiť na územie iného členského štátu a zdržiavať sa tam;
2. rodinní príslušníci osôb uvedených v bode 1, ktorí sú štátnymi príslušníkmi tretej krajiny a ktorí sú oprávnení vstúpiť a zdržiavať sa na území členského štátu na základe rozhodnutia prijatého podľa Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva;

...“

12 Článok 8 uvedeného zákona stanovuje:

„Cudzinec má právo na legálny pobyt v Holandsku, iba:

...

e) ako štátny príslušník Spoločenstva, pokiaľ sa jeho pobyt v Holandsku zakladá na predpise prijatom podľa Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva alebo Zmluvy o Európskom hospodárskom priestore;...”

- 13 Podľa článku 9 ods. 1 tohto zákona vydá minister cudzincovi, ktorý sa legálne zdržiava v súlade s právom Únie na holandskom území, doklad, z ktorého vyplýva legálnosť jeho pobytu (ďalej len „osvedčenie o pobyte“).

Skutkové okolnosti sporov vo veci samej a prejudiciálne otázky

Situácia pána O.

- 14 Pán O., nigérijský štátny príslušník, uzatvoril v roku 2006 manželstvo s holandskou štátnou príslušníčkou (ďalej len „referenčná osoba O.“). Pán O. uviedol, že od roku 2007 do apríla 2010 mal bydlisko v Španielsku. Z predložených dokumentov mesta Malaga (Španielsko) vyplýva, že pán O. a referenčná osoba O. sú v tomto meste prihlásení od 7. augusta 2009 na rovnakej adrese. Pán O. ďalej predložil osvedčenie o pobyte platné do 20. septembra 2014, z ktorého vyplýva, že sa ako rodinný príslušník občana Únie zdržiava v Španielsku.
- 15 Referenčná osoba O. uviedla, že sa v období od roku 2007 do apríla 2010 zdržiavala dva mesiace s pánom O. v Španielsku, ale keďže si tam nemohla nájsť prácu, vrátila sa do Holandska. Referenčná osoba O. však v tomto období pravidelne trávila dovolenku u pána O. v Španielsku.
- 16 Od 1. júla 2010 je pán O. prihlásený v holandskej evidencii obyvateľstva na rovnakej adrese ako referenčná osoba O.
- 17 Rozhodnutím z 15. novembra 2010 minister zamietol žiadosť pána O. o získanie osvedčenia o pobyte upraveného v článku 9 ods. 1 zákona o cudzincoch. Rozhodnutím z 21. marca 2011 vyhlásil opravný prostriedok podaný pánom O. proti tomuto rozhodnutiu o zamietnutí za nedôvodný.
- 18 Rozsudkom zo 7. júla 2011 Rechtbank 's-Gravenhage zamietol ako nedôvodnú žalobu podanú pánom O. proti rozhodnutiu z 21. marca 2011.
- 19 Pán O. podal proti tomuto rozsudku odvolanie na vnútroštátny súd.

Situácia pána B.

- 20 Pán B., marocký štátny príslušník, uviedol, že od decembra 2002 býval so svojou družkou (ďalej len „referenčná osoba B.“), ktorá je holandskou štátnou príslušníčkou, niekoľko rokov v Holandsku.
- 21 Rozhodnutím zo 14. októbra 2005 bol pán B. vyhlásený za nežiaducu osobu na holandskom území v súvislosti s odsúdením na dvojmesačný trest odňatia slobody za používanie falošného pasu. Pán B. sa následne presťahoval do Retie (Belgicko) do bytu, ktorý prenajala referenčná osoba B. v čase medzi októbrom 2005 a májom 2007. Referenčná osoba B. uviedla, že sa tam počas tohto obdobia zdržiavala každý víkend.
- 22 V apríli 2007 sa pán B. vrátil do Maroka, pretože mu bol na základe rozhodnutia zo 14. októbra 2005 zamietnutý pobyt v Belgicku.
- 23 Dňa 31. júla 2007 uzatvorili pán B. a referenčná osoba B. manželstvo. Pán B. podal 30. decembra 2008 návrh na zrušenie uvedeného rozhodnutia, ktoré ho vyhlásilo za nežiaducu osobu. Rozhodnutím zo 16. marca 2009 minister toto rozhodnutie zrušil.
- 24 V priebehu júna 2009 sa pán B. usadil v Holandsku a nasťahoval sa k referenčnej osobe B.

- 25 Rozhodnutím z 30. októbra 2009 Staatssecretaris van Justitie (štátny tajomník ministerstva spravodlivosti) zamietol žiadosť pána B. o vydanie osvedčenia o pobyte. Rozhodnutím z 19. marca 2010 minister zamietol ako nedôvodný opravný prostriedok podaný pánom B. proti tomuto rozhodnutiu o zamietnutí.
- 26 Rozsudkom z 11. novembra 2010 Rechtbank 's-Gravenhage vyhovel žalobe podanej pánom B. proti uvedenému rozhodnutiu z 19. marca 2010, zrušil toto rozhodnutie a zaviazal ministra, aby opätovne rozhodol o opravných prostriedkoch s prihliadnutím na právny názor uvedený v tomto rozsudku.
- 27 Minister podal proti tomuto rozsudku opravný prostriedok na vnútroštátny súd.

Prejudiciálne otázky

- 28 Vnútroštátny súd si v súvislosti s pánom O. a pánom B., rodinnými príslušníkmi občana Únie v zmysle článku 2 bodu 2 smernice 2004/38 v čase, kedy boli prijaté rozhodnutia o zamietnutí ich príslušných žiadostí o osvedčenie o pobyte, kladie na úvod otázku, či im táto smernica priznáva právo na pobyt v členskom štáte, ktorého sú títo občania štátni príslušníci.
- 29 Podľa vnútroštátneho súdu je pochopiteľné, že pod pojmom „sa pohybujú“ v zmysle článku 3 ods. 1 smernice 2004/38 treba rozumieť pohyb, bez usadenia sa v ňom, do iného členského štátu, ako je členský štát, ktorého sú uvedení občania štátni príslušníci, a vrátenie sa z neho. Rovnako je pochopiteľné, že sa pod pojmom „pripájajú sa k nim“ v zmysle tohto článku 3 ods. 1 rozumie pripojenie sa k občanovi Únie v členskom štáte, ktorého je tento občan štátnym príslušníkom. Vnútroštátny súd napriek tomu konštatuje, že iné ustanovenia tejto smernice, najmä článok 6 ods. 1 a článok 7 ods. 1 a 2, sa javia tak, že vylučujú takýto výklad, keďže výslovne uvádzajú „iný členský štát“ a „hostiteľský členský štát“ ako členský štát, na ktorý sa vzťahuje právo na pobyt. Rozsudok z 5. mája 2011, McCarthy (C-434/09, Zb. s. I-3375), potvrdzuje, že uvedené články 6 a 7 sa vzťahujú na právnu situáciu občana Únie v členskom štáte, ktorého nie je štátnym príslušníkom.
- 30 Vnútroštátny súd následne pripomína, že z rozsudkov zo 7. júla 1992, Singh (C-370/90, Zb. s. I-4265), a z 11. decembra 2007, Eind (C-291/05, Zb. s. I-10719), vyplýva, že manželský partner štátneho príslušníka členského štátu, ktorý vykonal svoje právo na voľný pohyb, musí mať v prípade, keď sa tento štátny príslušník vráti do členského štátu svojho pôvodu, prinajmenšom tie práva na vstup a na pobyt, ktoré by mu poskytlo právo Únie, keby sa dotknutý občan Únie rozhodol vstúpiť na územie iného členského štátu a zdržiavať sa tam. Uvedený vnútroštátny súd má však pochybnosti v súvislosti s tým, či sa táto judikatúra uplatňuje na situácie, akými sú situácie vo veci samej. Vnútroštátny súd v tejto súvislosti zdôrazňuje, že v rozpore so situáciou, ktorá viedla k vyhláseniu už citovaných rozsudkov Singh a Eind, občania Únie dotknutí v sporoch vo veci samej sa zdržiavali v hostiteľskom členskom štáte nie ako pracovníci, ale v postavení občanov Únie podľa článku 21 ods. 1 ZFEÚ a ako príjemcovia služieb v zmysle článku 56 ZFEÚ.
- 31 Nakoniec v prípade, ak sa judikatúra týkajúca sa už citovaných rozsudkov Singh a Eind má uplatniť na situácie, ako sú situácie dotknuté vo veci samej, sa vnútroštátny súd pýta, či sa požaduje, aby pobyt občana Únie v inom členskom štáte, ako je členský štát, ktorého je štátnym príslušníkom, dosiahol určitú minimálnu dĺžku na to, aby po návrate tohto občana do členského štátu, ktorého je štátnym príslušníkom, prináležalo jeho rodinnému príslušníkovi, ktorý je štátny príslušník tretieho štátu, právo na pobyt v tomto naposledy uvedenom členskom štáte. V spore týkajúcom sa pána B. sa vnútroštátny súd pýta aj na to, či je právo na pobyt pána B. v Holandsku podľa smernice 2004/38 dotknuté skutočnosťou, že sa k referenčnej osobe B. pripojil až dva roky po jej návrate do členského štátu, ktorého je štátnym príslušníkom.

32 Za týchto podmienok Raad van State rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky, z ktorých prvé tri sú zhodné v prípade pána O. aj pána B., a štvrtá otázka sa týka iba pána B.:

- „1. Má sa [smernica 2004/38] vo vzťahu na podmienky práva na pobyt rodinných príslušníkov občana Únie, ktorí sú štátnymi príslušníkmi tretieho štátu, tak ako v [už citovaných] rozsudkoch Singh... a Eind... uplatniť obdobne na prípad, v ktorom sa občan Únie vráti do členského štátu, ktorého je štátnym príslušníkom, po tom, čo sa v rámci článku 21 ods. 1 ZFEÚ, ako aj ako príjemca služieb v zmysle článku 56 ZFEÚ, zdržiaval v inom členskom štáte?
2. [V prípade kladnej odpovede na prvú otázku], je podmienkou, aby pobyt občana Únie v inom členskom štáte dosiahol určitú minimálnu dĺžku, aby po návrate občana Únie do členského štátu, ktorého je štátnym príslušníkom, prináležalo jeho rodinnému príslušníkovi, ktorý je štátnym príslušníkom tretieho štátu, v tomto členskom štáte právo na pobyt?
3. [V prípade kladnej odpovede na druhú otázku], možno túto podmienku splniť aj v prípade, že nešlo o neprerušný pobyt, ale o pobyt s určitou frekvenciou ako napríklad týždenne cez víkendy alebo vo forme pravidelných návštev?
4. Zaniknú prípadné nároky rodinného príslušníka, ktorý je štátnym príslušníkom tretieho štátu, na právo na pobyt odvodené z práva Únie, za okolností, akými sú okolnosti sporu [týkajúceho sa pána B.], ako následok toho, že medzi návratom občana Únie do členského štátu, ktorého je štátnym príslušníkom, a pripojeniu sa rodinného príslušníka z tretieho štátu v tomto členskom štáte uplynulo značné obdobie?“

O prejudiciálnych otázkach

O prvej až tretej otázke

- 33 Svojou prvou až treťou otázkou, ktoré treba preskúmať spoločne, sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa majú ustanovenia smernice 2004/38 a článok 21 ods. 1 ZFEÚ vykladať v tom zmysle, že bránia, aby členský štát zamietol právo na pobyt štátnemu príslušníkovi tretieho štátu, rodinnému príslušníkovi občana Únie, ktorý je štátnym príslušníkom uvedeného členského štátu, pri návrate tohto občana do uvedeného členského štátu v prípade, keď uvedený občan pred svojím návratom využil svoje právo na voľný pohyb podľa článku 21 ods. 1 ZFEÚ a zdržiaval sa v inom členskom štáte so svojím dotknutým rodinným príslušníkom iba na základe postavenia občana Únie, a v prípade kladnej odpovede, aké sú podmienky poskytnutia takéhoto práva na pobyt.
- 34 V tejto súvislosti treba pripomenúť, že podľa článku 21 ods. 1 ZFEÚ „každý občan Únie má právo slobodne sa pohybovať a zdržiavať sa na území členských štátov, pričom podlieha obmedzeniam a podmienkam ustanoveným v zmluvách a v opatreniach prijatých na ich vykonanie“.
- 35 Pokiaľ ide o smernicu 2004/38, Súdny dvor už mal príležitosť konštatovať, že jej cieľom je zjednodušiť výkon základného a individuálneho práva voľne sa pohybovať a zdržiavať sa na území členských štátov, ktoré je občanom Únie priamo priznané článkom 21 ods. 1 ZFEÚ, a že predmetom tejto smernice je najmä posilniť toto právo (pozri v tomto zmysle rozsudky z 25. júla 2008, Metock a i., C-127/08, Zb. s. I-6241, body 59 a 82; zo 7. októbra 2010, Lassal, C-162/09, Zb. s. I-9217, bod 30, ako aj McCarthy, už citovaný, bod 28).
- 36 Článok 21 ods. 1 ZFEÚ a ustanovenia smernice 2004/38 nepriznávajú štátnym príslušníkom tretích štátov nijaké samostatné právo (pozri v tomto zmysle rozsudky z 8. novembra 2012, Iida, C-40/11, bod 66, ako aj z 8. mája 2013, Ymeraga a Ymeraga-Tafarshiku, C-87/12, bod 34). Prípadné práva

priznané ustanoveniami práva Únie týkajúcimi sa občianstva Únie takýmto štátnym príslušníkom sú totiž práva odvodené od vykonania slobody pohybu občanom Únie (pozri rozsudky Iida, už citovaný, bod 67; Ymeraga a Ymeraga-Tafarshiku, už citovaný, bod 35, ako aj z 10. októbra 2013, Alokpa a i., C-86/12, bod 22).

- 37 Z doslovného, systematického a teleologického výkladu ustanovení smernice 2004/38 tak vyplýva, že tieto ustanovenia neumožňujú založiť odvodené právo na pobyt pre štátnych príslušníkov tretích štátov, rodinných príslušníkov občana Únie, v členskom štáte, ktorého je tento občan štátnym príslušníkom.
- 38 Článok 3 ods. 1 smernice 2004/38 totiž stanovuje za „oprávnené osoby“, ktoré majú nárok na práva upravené touto smernicou, „všetkých občanov Únie, ktorí sa pohybujú alebo sa zdržiavajú v inom členskom štáte, než je členský štát, ktorého sú štátnymi príslušníkmi, a [ich] rodinných príslušníkov, ako sú definovaní v článku 2 bode 2 uvedenej smernice, ktorí ich buď sprevádzajú, alebo sa k nim pripájajú“.
- 39 Smernica 2004/38 teda stanovuje odvodené právo na pobyt pre štátnych príslušníkov tretích štátov, rodinných príslušníkov občana Únie, v zmysle článku 2 bodu 2 tejto smernice, iba ak tento občan vykonal svoje právo na voľný pohyb a usadil sa v inom členskom štáte než v členskom štáte, ktorého je štátnym príslušníkom (pozri v tomto zmysle rozsudky Metock a i., už citovaný, bod 73; z 15. novembra 2011, Dereci a i., C-256/11, Zb. s. I-11315, bod 56; Iida, už citovaný, bod 51, ako aj zo 6. decembra 2012, O. a i., C-356/11 a C-357/11, bod 41).
- 40 Ostatné ustanovenia smernice 2004/38, najmä jej článok 6, článok 7 ods. 1 a 2 a článok 16 ods. 1a 2, hovoria o práve na pobyt občana Únie a o odvodenom práve na pobyt jeho rodinných príslušníkov buď „v inom členskom štáte“, alebo v „hostiteľskom členskom štáte“, a potvrdzujú tak, že štátny príslušník tretieho štátu, rodinný príslušník občana Únie, sa nemôže na základe tejto smernice opierať o odvodené právo na pobyt v členskom štáte, ktorého je tento občan štátnym príslušníkom (pozri rozsudky McCarthy, už citovaný, bod 37, a Iida, už citovaný, bod 64).
- 41 Pokiaľ ide o teleologický výklad ustanovení smernice 2004/38, treba pripomenúť, že hoci je pravda, že cieľom tejto smernice je uľahčiť a posilniť výkon základného a osobného práva na voľný pohyb a pobyt na území členských štátov, ktoré je priznané priamo každému občanovi Únie, nič to nemení na tom, že jej predmetom je, ako vyplýva z jej článku 1 písm. a), stanovenie podmienok výkonu tohto práva (rozsudok McCarthy, už citovaný, bod 33).
- 42 Keďže podľa zásady medzinárodného práva štát nemôže odprieť vlastným štátnym príslušníkom vstup na svoje územie alebo pobyt na ňom, jediným poslaním smernice 2004/38 je upravenie podmienok vstupu a pobytu občana Únie v iných členských štátoch ako v členskom štáte, ktorého je štátnym príslušníkom (pozri rozsudok McCarthy, už citovaný, bod 29).
- 43 Za týchto podmienok a vzhľadom na to, čo bolo pripomenuté v bode 36 tohto rozsudku, tak poslaním uvedenej smernice nie je priznať odvodené právo na pobyt pre štátneho príslušníka tretieho štátu, rodinného príslušníka občana Únie, ktorý sa zdržiava v členskom štáte, ktorého je štátnym príslušníkom.
- 44 Keďže štátni príslušníci tretích štátov, ktorí sa nachádzajú v situácii, akou je situácia pánov O. a B., nemôžu mať prospech na základe ustanovení smernice 2004/38 z odvodeného práva na pobyt v členskom štáte, ktorého je referenčná osoba každého z nich štátnym príslušníkom, treba preskúmať, či odvodené právo na pobyt možno prípadne založiť na článku 21 ods. 1 ZFEÚ.

- 45 V tejto súvislosti treba pripomenúť, že účel a odôvodnenie uvedeného odvodeného práva na pobyt sú založené na konštatovaní, že odmietnuť jeho priznanie je spôsobilé obmedziť slobodu pohybu občana Únie tým, že ho toto odmietnutie odrádza od vykonávania svojich práv na vstup do hostiteľského členského štátu a pobyt v ňom (pozri rozsudky Iida, už citovaný, bod 68; Ymeraga a Ymeraga-Tafarshiku, už citovaný, bod 35, ako aj Alokpa a i., už citovaný, bod 22).
- 46 Na tomto základe Súdny dvor rozhodol, že ak sa občan Únie zdržiaval so svojím rodinným príslušníkom, štátnym príslušníkom tretieho štátu, v inom členskom štáte ako členskom štáte, ktorého je štátnym príslušníkom, dlhšie ako dva a pol roka či rok a pol, a vykonával v ňom zárobkovú činnosť, tento štátny príslušník tretieho štátu musí mať pri návrate tohto občana Únie do členského štátu, ktorého je štátnym príslušníkom, podľa práva Únie nárok na odvodené právo na pobyt v tomto naposledy uvedenom členskom štáte (pozri rozsudky Singh, už citovaný, bod 25, a Eind, už citovaný, bod 45). Ak by tento štátny príslušník tretieho štátu nemal takéto právo, pracovník, občan Únie, môže byť odradený od odchodu z členského štátu, ktorého má štátnu príslušnosť, na účely vykonávania zárobkovej činnosti na území iného členského štátu, z dôvodu neistoty, že tento pracovník po svojom návrate do členského štátu pôvodu nebude môcť naďalej pokračovať v prípadne začatom rodinnom živote, ktorý mohol vzniknúť svadbou alebo zlúčením rodiny v hostiteľskom členskom štáte (pozri rozsudky Eind, už citovaný, body 35 a 36, ako aj Iida, už citovaný, bod 70).
- 47 Prekážka odchodu z členského štátu, ktorého je pracovník štátnym príslušníkom, ako to vyplýva z už citovaných rozsudkov Singh a Eind, teda vychádza zo zamietnutia priznať pri návrate tohto pracovníka do členského štátu jeho pôvodu odvodené právo na pobyt rodinným príslušníkom tohto pracovníka, štátnym príslušníkom tretieho štátu, ak sa tento pracovník s nimi zdržiaval v hostiteľskom členskom štáte na základe práva Únie a v súlade s ním.
- 48 Treba preto preskúmať, či sa má judikatúra vyplývajúca z uvedených rozsudkov uplatniť všeobecným spôsobom na rodinných príslušníkov občanov Únie, ktorí sa uplatnením práv, ktoré im priznáva článok 21 ods. 1 ZFEÚ, zdržiavali v inom členskom štáte ako členskom štáte, ktorého sú štátni príslušníci, predtým, ako sa vrátili do členského štátu, ktorého sú štátni príslušníci.
- 49 V tejto veci ide o tento prípad. Pri návrate občana Únie do členského štátu, ktorého je štátnym príslušníkom, má priznanie odvodeného práva na pobyt štátnemu príslušníkovi tretieho štátu, rodinnému príslušníkovi tohto občana Únie, s ktorým sa tento občan zdržiaval v hostiteľskom členskom štáte iba na základe postavenia občana Únie, podľa práva Únie a v súlade s ním, za cieľ odstrániť rovnakú prekážku pri odchode z členského štátu jeho pôvodu, akou je prekážka, ktorá bola uvedená v bode 47 tohto rozsudku, so zárukou, že uvedený občan bude môcť pokračovať v tomto jeho členskom štáte pôvodu v rodinnom živote, ktorý rozvinul alebo začal v hostiteľskom členskom štáte.
- 50 Pokiaľ ide o podmienky priznania odvodeného práva na pobyt na základe článku 21 ods. 1 ZFEÚ, pri návrate občana Únie do členského štátu, ktorého je štátnym príslušníkom, štátnemu príslušníkovi tretieho štátu, rodinnému príslušníkovi tohto občana Únie, s ktorým sa tento občan zdržiaval iba na základe postavenia občana Únie v hostiteľskom členskom štáte, tieto podmienky nemôžu byť v zásade prísnejšie ako podmienky stanovené smernicou 2004/38 pre priznanie takéhoto práva na pobyt štátnemu príslušníkovi tretieho štátu, rodinnému príslušníkovi občana Únie, ktorý vykonal svoje právo na voľný pohyb a usadil sa v inom členskom štáte než v členskom štáte, ktorého je štátnym príslušníkom. Hoci totiž smernica 2004/38 neuvádza takýto prípad návratu, musí sa uplatniť analogicky na podmienky pobytu občana Únie v inom členskom štáte než v členskom štáte, ktorého je štátnym príslušníkom, keďže v oboch prípadoch je to občan Únie, ktorý je referenčnou osobou, od ktorej sa odvíja priznanie odvodeného práva na pobyt štátnemu príslušníkovi tretieho štátu, ktorý je rodinným príslušníkom tohto občana Únie.
- 51 Prekážka, aká je uvedená v bode 47 tohto rozsudku, vznikne iba ak je pobyt občana v hostiteľskom členskom štáte dostatočne stály na to, aby mu umožnil rozvinúť alebo začať v tomto členskom štáte rodinný život. Článok 21 ods. 1 ZFEÚ teda nevyžaduje, aby každý pobyt občana Únie v hostiteľskom

členskom štáte s jeho rodinným príslušníkom, štátnym príslušníkom tretieho štátu, nevyhnutne zahŕňal priznanie odvodeného práva na pobyt tomuto rodinnému príslušníkovi v členskom štáte, ktorého je tento občan štátnym príslušníkom v čase jeho návratu do tohto členského štátu.

- 52 V tejto súvislosti treba uviesť, že cieľom občana Únie, ktorý využíva práva, ktoré mu priznáva článok 6 ods. 1 smernice 2004/38, nie je usadiť sa v hostiteľskom členskom štáte spôsobom, ktorý by bol priaznivý pre rozvoj alebo začatie rodinného života v tomto hostiteľskom členskom štáte. Za týchto podmienok zamietnutie priznať odvodené právo na pobyt, pri návrate tohto občana do jeho členského štátu pôvodu, pre rodinných príslušníkov uvedeného občana, ktorí sú štátnymi príslušníkmi tretieho štátu, neodradí takéhoto občana od výkonu práv, ktoré mu uvedený článok 6 priznal.
- 53 Naopak, taká prekážka, ako je uvedená v bode 47 tohto rozsudku, sa môže objaviť, keď je cieľom občana Únie výkon práv, ktoré mu priznáva článok 7 ods. 1 smernice 2004/38. Pobyt v hostiteľskom členskom štáte podľa podmienok stanovených v článku 7 ods. 1 uvedenej smernice a v súlade s nimi totiž v podstate svedčí o usadení sa, a teda stálej povahe pobytu občana Únie v tomto hostiteľskom členskom štáte a ide ruka v ruke s rozvojom alebo začatím rodinného života v tomto členskom štáte.
- 54 Pokiaľ sa pri príležitosti stáleho pobytu občana Únie v hostiteľskom členskom štáte podľa podmienok článku 7 ods. 1 smernice 2004/38 a v súlade s nimi rozvinul alebo začal v tomto členskom štáte rodinný život, potrebný účinok práv, ktoré dotknutý občan Únie využíva na základe článku 21 ods. 1 ZFEÚ, vyžaduje, aby rodinný život, ktorý viedol tento občan v hostiteľskom členskom štáte, mohol pokračovať po jeho návrate do členského štátu, ktorého je štátnym príslušníkom, priznaním odvodeného práva na pobyt dotknutému rodinnému príslušníkovi, ktorý je štátny príslušník tretieho štátu. Pri neexistencii takéhoto odvodeného práva na pobyt by bol totiž tento občan Únie odradený od odchodu z členského štátu, ktorého má štátnu príslušnosť, na účely vykonávania svojho práva na pobyt v inom členskom štáte podľa článku 21 ods. 1 ZFEÚ, z dôvodu neistoty, či bude môcť v členskom štáte pôvodu pokračovať v rodinnom živote s blízkymi príbuznými, ktorý sa takto rozvinul alebo začal v hostiteľskom členskom štáte (pozri v tomto zmysle rozsudky Eind, už citovaný, body 35 a 36, ako aj Lida, už citovaný, bod 70).
- 55 Potrebný účinok článku 21 ods. 1 ZFEÚ *a fortiori* vyžaduje, aby občan Únie mohol pokračovať po svojom návrate do členského štátu, ktorého je štátnym príslušníkom, v rodinnom živote, ktorý viedol v hostiteľskom členskom štáte, ak tento občan a jeho rodinný príslušník, ktorý je štátnym príslušníkom tretieho štátu, získali v tomto hostiteľskom členskom štáte právo na trvalý pobyt podľa článku 16 ods. 1 a 2 smernice 2004/38.
- 56 Je to teda stály pobyt občana Únie a jeho rodinného príslušníka, ktorý je štátny príslušník tretieho štátu, v hostiteľskom členskom štáte podľa podmienok stanovených v článku 7 ods. 1 a 2 smernice 2004/38 alebo článku 16 tejto smernice, a v súlade s nimi, ktorý pri návrate tohto občana Únie do členského štátu, ktorého je štátnym príslušníkom, umožní štátnemu príslušníkovi tretieho štátu, s ktorým uvedený občan viedol rodinný život v hostiteľskom členskom štáte, získať odvodené právo na pobyt na základe článku 21 ods. 1 ZFEÚ.
- 57 Vnútroštátnemu súdu prináleží overiť, či referenčné osoby O. a B., ktoré sú občanmi Únie, sa usadili a teda mali stály pobyt v hostiteľskom členskom štáte, a či z dôvodu rodinného života, ktorý viedli počas tohto stáleho pobytu, mali páni O. a B. nárok na odvodené právo na pobyt v hostiteľskom členskom štáte podľa článku 7 ods. 2 alebo článku 16 ods. 2 smernice 2004/38 a v súlade s nimi.
- 58 Treba dodať, že uplatňovanie právnej úpravy Únie nemožno chápať tak, že kryje zneužitia (pozri v tomto zmysle rozsudky zo 14. decembra 2000, Emsland-Stärke, C-110/99, Zb. s. I-11569 bod 51, a z 22. decembra 2010, Bozkurt, C-303/08, Zb. s. I-13445, bod 47), keďže dôkaz zneužívajúceho konania si vyžaduje jednak súbor objektívnych okolností, z ktorých vyplýva, že aj napriek formálnemu dodržaniu podmienok stanovených právnou úpravou Únie cieľ tejto právnej úpravy nebol dosiahnutý,

a jednak subjektívny prvok spočívajúci v úmysle získať výhodu vyplývajúcu z právnej úpravy Únie tým, že sa umelo vytvárajú podmienky potrebné na jej získanie (rozsudok zo 16. októbra 2012, Maďarsko/Slovensko, C-364/10, bod 58).

- 59 Pokiaľ ide o to, či môže kumulácia viacerých krátkodobých pobytov v hostiteľskom členskom štáte viesť k odvodenému právu na pobyt rodinnému príslušníkovi občana Únie, ktorý je štátnym príslušníkom tretieho štátu, pri návrate tohto občana do členského štátu, ktorého je štátnym príslušníkom, treba pripomenúť, že iba pobyt spĺňajúci podmienky uvedené v článku 7 ods. 1 a 2 alebo článku 16 smernice 2004/38 môže viesť k takémuto právu na pobyt. V tejto súvislosti krátkodobé pobyty, akými sú víkend alebo dovolenka v inom členskom štáte ako v členskom štáte, ktorého je takýto občan štátnym príslušníkom, aj keby sa zohľadnili spolu, patria pod článok 6 smernice 2004/38 a nespĺňajú uvedené podmienky.
- 60 Pokiaľ ide o situáciu pána O., ktorý, ako to vyplýva z rozhodnutia vnútroštátneho súdu, má pobytový preukaz podľa článku 10 smernice 2004/38 ako rodinný príslušník občana Únie, treba pripomenúť, že právo Únie neukladá úradom členského štátu, ktorého je dotknutý občan Únie štátnym príslušníkom, povinnosť priznať štátnemu príslušníkovi tretieho štátu, ktorý je rodinným príslušníkom tohto občana, odvodené právo na pobyt iba z toho dôvodu, že v hostiteľskom členskom štáte mal uvedený príslušník platné povolenie na pobyt (pozri rozsudok Eind, už citovaný, bod 26). Pobytový preukaz vydaný podľa článku 10 smernice 2004/38 má totiž deklaratórnu povahu nezakladajúcu právo (pozri rozsudok z 21. júla 2011, Dias, C-325/09, Zb. s. I-6387, bod 49).
- 61 Vzhľadom na predchádzajúce úvahy treba na prvú až tretiu otázku odpovedať tak, že článok 21 ods. 1 ZFEÚ sa má vykladať v tom zmysle, že v situácii, v ktorej občan Únie rozvinul alebo začal rodinný život so štátnym príslušníkom tretieho štátu počas stáleho pobytu v inom členskom štáte ako členskom štáte, ktorého je štátnym príslušníkom, podľa podmienok stanovených v článku 7 ods. 1 a 2 alebo článku 16 ods. 1 a 2 smernice 2004/38 a v súlade s nimi sa analogicky uplatnia ustanovenia tejto smernice, keď sa uvedený občan Únie vráti so svojim rodinným príslušníkom do svojho členského štátu pôvodu. Podmienky priznania odvodeného práva na pobyt štátnemu príslušníkovi tretieho štátu, rodinnému príslušníkovi tohto občana Únie, v členskom štáte pôvodu tohto občana Únie, by totiž nemali byť v zásade prísnejšie ako podmienky stanovené uvedenou smernicou pre priznanie odvodeného práva na pobyt štátnemu príslušníkovi tretieho štátu, rodinnému príslušníkovi občana Únie, ktorý vykonal svoje právo na voľný pohyb a usadil sa v inom členskom štáte než v členskom štáte, ktorého je štátnym príslušníkom.

O štvrtej otázke

- 62 Ako to vyplýva z bodov 21 až 23 tohto rozsudku, pán B. získal postavenie rodinného príslušníka občana Únie v zmysle článku 2 bodu 2 smernice 2004/38 neskôr, ako mala pobyt referenčná osoba B. v hostiteľskom členskom štáte.
- 63 Štátny príslušník tretieho štátu, ktorý nemal najneskôr počas obdobia svojho pobytu v hostiteľskom členskom štáte postavenie rodinného príslušníka v zmysle článku 2 bodu 2 smernice 2004/38, teda nemohol v tomto členskom štáte získať odvodené právo na pobyt podľa článku 7 ods. 2 alebo článku 16 ods. 2 smernice 2004/38. Za týchto podmienok sa tento štátny príslušník tretieho štátu ani nemôže odvolávať na článok 21 ods. 1 ZFEÚ na účely získania odvodeného práva na pobyt pri návrate dotknutého občana Únie do členského štátu, ktorého je štátnym príslušníkom.
- 64 Na štvrtú otázku teda nie je potrebné odpovedať.

O trovách

- ⁶⁵ Vzhľadom na to, že konanie pred Súdny dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (veľká komora) rozhodol takto:

Článok 21 ods. 1 ZFEÚ sa má vykladať v tom zmysle, že v situácii, v ktorej občan Únie rozvinul alebo začal rodinný život so štátnym príslušníkom tretieho štátu počas stáleho pobytu v inom členskom štáte ako členskom štáte, ktorého je štátnym príslušníkom, podľa podmienok stanovených v článku 7 ods. 1 a 2 alebo článku 16 ods. 1 a 2 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2004/38/ES z 29. apríla 2004 o práve občanov Únie a ich rodinných príslušníkov voľne sa pohybovať a zdržiavať sa v rámci územia členských štátov, ktorá mení a dopĺňa nariadenie (EHS) 1612/68 a ruší smernice 64/221/EHS, 68/360/EHS, 72/194/EHS, 73/148/EHS, 75/34/EHS, 75/35/EHS, 90/364/EHS, 90/365/EHS a 93/96/EHS, a v súlade s nimi sa analogicky uplatnia ustanovenia tejto smernice, keď sa uvedený občan Únie vráti so svojim rodinným príslušníkom do svojho členského štátu pôvodu. Podmienky priznania odvodeného práva na pobyt štátnemu príslušníkovi tretieho štátu, rodinnému príslušníkovi tohto občana Únie, v členskom štáte pôvodu tohto občana Únie, by totiž nemali byť v zásade prísnejšie ako podmienky stanovené uvedenou smernicou pre priznanie odvodeného práva na pobyt štátnemu príslušníkovi tretieho štátu, rodinnému príslušníkovi občana Únie, ktorý vykonal svoje právo na voľný pohyb a usadil sa v inom členskom štáte než v členskom štáte, ktorého je štátnym príslušníkom.

Podpisy